

אתגר

המנכ"ל היבנולי, ג'ון הנדי - ספר

שער "אתגר"

חוג מזה, מצח גבוה

באותה תקופה נמצא אייכמן בהונגריה? דיאמנט: «הוא לא הציג את עצמו לפני» (רעמי צחוק באולם). היהודי האמיץ שויק הציל את כל משפחות.

פרוטקציה והשתמטות. אם שויק גרם לצחוק, עורר תיאורו של העד ארנסט רכט רגש של סלידה. הוא גילה את הצד השני של מטבע ההשמדה — תאוות הבצע והשחיתות.

עיניו של רכט היו אדומות מדמעות. איש באולם לא ידע עד כמה נאבק עם מצפונו לפני שהתנדב להעיד. מכיוון שהיה חבר היודנראט של פראג חשש פן יאשם על ידי הקהל כמשתף-פעולה. בהיותו יהודי למחצה, ונשוי לנוצרית, היה פגיע במיוחד. אולם מצפונו ניצח, והוא טילפן לתביעה אחרי שהמפסד כבר החל. בידו היתה עותק מיוחדת במינה, החשובה להשלמת התמונה. כי רכט סיפר מה קרה לדירות ולרהיטים של היהודים שהובלו להשמדה.

הכל נעשה עליידי היהודים עצמם. בפקד דת הס.ס. סגרו את הדירות בחומת שוונה, לאחר מכן הובילו הסבלים היהודים את הרהיטים, דבריהם, יצירות האמנות והשטיחים למחסנים אדירים. שם מכר אותם הס.ס. לספקים גרמניים. היתה זו מחשבה מחרידה: עם שלם נהנה מן הגול. (נודעוץ לפתע כתב אחד באולם: «מה עשינו אנחנו ברכוש הנטוש?»).

אולם מפקד הפעולה, גינתר, אחד מעורויו הקרובים ביותר של אייכמן מראשית דרכו, לא הסתפק בכך. הוא ציווה על רכט היהודי להסתיר במחבואים מיוחדים את הספרים והשטיחים היקרים ביותר מפני הספקים הגרמניים. את אלה חילק גינתר לממונים עליו, לעמיתיו ולשאר גדולי המימשל בפראג. כך רכש את הפרוטקציה שהיתה דרושה לו כדי להישאר בגיבוי נוח זה, כאשר מיליוני גרמנים אחרים סיכנו את חייהם בתזויות. הדו"חות המפורטים על השוד, שהודפסו על ידי היהודים בהידור מיוחד, עזרו לו לקיים בפראג מנגנון מופת של אנשי ס.ס. צעירים ובריאים, שלא היה בו כל צורך, אך שעצם קיומו עזר לגינתר לעלות בדרגה ולספק את תאוות-השררה שלו.

מלאי בעגלת-ידים. השבוע החמישי של המשפט, שהחל בעדותו המזועזעת של הכומר גריבר, הוונמה האצילה והאמיצה של הגרמני הטוב, נסתיים בתצלום-רגע ש-

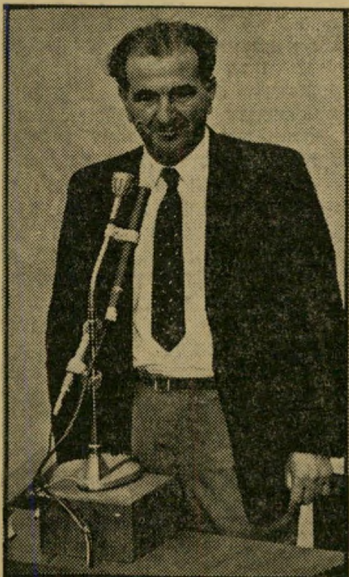
לא אהיה האחרון שיתלו אותו. אצלי לא היה לזה ערך. הייתי צריך ללכת היום לעבודה, אז הלכתי לעבודה.

לכסוף הובא ישר מן העבודה לוועדת המיון. הוא ראה כי קציני הס.ס. מסמנים ליד השמות עיגולים וצלבים, והבין כי אחד משני הסימנים פירושו — מות, ואחד — חיים. הוא לא ידע מה מסמן מה.

אחרי המיון חזר לעבודה, ועבד בערב הלך לנציג מועצת-הזקנים שנכח במיון. «הייתי סקרני, ורציתי לדעת מה החליטו עלי». הקהל פרץ בצחוק, שנפסק כאשר המשיר דיאמנט: «הוא אמר לי: אתה תחיה, והאחים שלי לא יחיו».

בניגוד למנהגו כלפי עדים ישראלים, קם הסניגור, רוברט סרוואצ'וס, וביקש לשאול שאלות. הוא קיווה לערער את עדות דיאמנט שסיפר כי נאמר לו כי קצין הס.ס. הגבוה ביותר בוועדה אינו אלא אייכמן.

שאלה: «האם תשאר איתן בעדותך שהיה זה אייכמן שישב בוועדה, אם ייאמר לך כי

עד דיאמנט בעיקר, סקרנות

במדינה

(המשך מעמוד 4)

הכומר גריבר, שהפך את עדותו במשפט לחוויה אנושית.

אף לאחד מכל האנשים האלה לא הביעה מדינת ישראל, ב־13 שנות קיומה, את תודתה הרשמית.

כבוד וביוזם. משפט אייכמן, המראה את האפילה הגדולה ואת קרני-האור הבודד דות של ימי השואה, חייב לעורר את הממדי שלה ואת הכנסת של ישראל לשנות את המצב עליידי קביעת עיטור רשמי לגיבורי ההצלה.

עד כה נהגה המדינה בקמצנות מזוהה לגבי הוצאת עיטורים. פרט להענקת-ראווה של 12 האותות לגיבורי-ישראל, לא ניתן עיטור לשום חייל שסיכן את חייו כדי להציל חבר פצוע, או כדי לבצע משימה מסוכנת במיוחד. לעומת זאת, מצאה המדינה זמן לפתח ביוזם פורח במדליוני זהב, כסף וברונזה, הנמכרים במחירי-ספרות בכל הזמנות.

הענקת עיטורי-ההצלה עליידי נשיא מדינת ישראל לגיבורי-ההצלה, גרמנים ושאר בני העמים, נסיכים ופשוטי-העם, שיוזמנו לצורך זה לארץ, יהוה השלמה מצויינת למשפט אייכמן. הוא יתאים לעיקרון הניכוי ידוע: שציון לשבח מחנך יותר מאשר ענישה. הוא יאפשר דראמטיזציה של הגילויים המעטים יחסית של הרצון הטוב תחת שלטון הנאצים — ויוכיח כי ישראל, היודעת לחטוף, יודעת גם להביע תודה.

היהודי האמיץ שויק

ישיבתו של הנאשם לא השתנתה. אולם פניו לבשו הבעה של עניין. מבלי שהדבר הורגש כימעט עליידי הקהל באולם, החל מסתכל בהתעניינות מחודשת בעד.

הסיבה לכך היתה חבוייה באחד מאלפי העמודים של עדותו. שם סופר על אחת הפרשות הטראגיות של חייו — כפי שנראתה לו. בראשית 1944, כאשר האנגלים אמריקאים החלו הופכים את ברלין לעיי חרבות, נשלח עליידי ראש הגסטאפו לבנות מחנה-צריפים ביער העיירה צוסן, ליד ברלין, כשיכון אלגרנאטבי למיפקדת משטרת-הבטיחון ושרות-הבטחון.

אייכמן, לדבריו, התמסר לתפקיד זה בהתלהבות. בפעם הראשונה בהיו ניתן לו לבנות משהו, תחת להרוס. הוא הביא יהודים מטורנינגשטאט, נתן להם לתכנן ולבנות את המחנה, התייחס אליהם יפה. איש מהם לא ברה, למרות שלא היתה גדר סביב המחנה.

ואז בא הגורל המר. מפקדו מילר, ראש הגסטאפו, בא כעבור שבוע והודיע על שעליו לצאת להונגריה כדי לפקח על משלוח היהודים משם לאושוויץ. הוא השאיר מאחוריו את המחנה הבלתי-גמור, מבלי לדעת כיצד נסתיימה המלאכה.

השבוע הקשיב אייכמן לעדותו של המנהיג אדוארף אונגלשטיין, שהובא יחד עם הבני אים מגטו טרנווינגשטאט, כדי להקים את המחנה. הוא אישר כי פגש את אייכמן מדי יום בצוסן, שאייכמן נהג ביהודים בהגינות, שאג למזון מספיק ולתנאי-עבודה נאותים. אחרי שאייכמן נעלם, בא במקומו אחד מן עוזריו הקרובים סטושקה. היחס הורע, הוק מו גדרות תילה, המזון נגב ונרקב, הפועלים והפועלות הורעבו והוכו. אחת משיטות ההתעללות: הוטל על אנגלשטיין לבנות גדרים ניד — מבלי שסטושקה התכוון כלל להשתמש בו.

עיגולים וצלבים. באותה ישיבה של המשפט זכה הקהל למנה של מה שקרוי בגרמנית «הומור הגרדום». ליד דוכן העדים התייצב ויסלוב דיאמנט, שזכה מייד לתואר «היהודי האמיץ שויק». דיאמנט, יליד צ'כיה, כמו גיבור הרומאן ההומוריסטי הנהדר של ירוסלאב האציק, דיבר על אף הכל בגרמנית.

גם מאיר מרגלית, ברעיו הגדולים ביותר בתפקיד שויק, לא הגיע לרמתו של דיאמנט. הלה סיפר כיצד נקרא להתייצב בגטו טרווינגשטאט בפני ועדת-מיון של הס.ס., שהחליטה אילו יהודים לשלוח להשמדה ואילו להשאיר במקום. הוא לא הלך — כי מנהל העבודה שלו, גם הוא איש ס.ס., סירב לשחררו מן העבודה. «אני הייתי חייל, וידעתי שהפקודה האחרונה קובעת. הקצין שנתן לי את הפקודה (להמשיך בעבודה) היה ממונה וקצין, כך שקיבלתי את ההוראה שלו ונשאיתי עבודה. לגבי, הפקודה האחרונה היא החשובה».

בערב אמר לו שומר הגטו שיתלו אותו. «אמרת: אז יתלו אותי. כבר תלו הרבה.

הוא צריך בקבוקים...

אז את, עקרת-בית נכבדה, יכולה לוותר עליהם... קני ניקי — מקי קץ לסלטול חומר נקי בבקבוקים קים כבדים (המכילים לפחות 85% מים). ניקי קל, ניקי מריר, כד וחטכוני מאוד, כן להדחת כלים, לכביסה ולשטיפת רצפות — רק ניקי.

כ ש ר ת נקה מופץ ע"י אקא

תלמידים! פטרוניסם! קצרות עברית /או אנגלית י חודשים, מעמים שבוע) וולפן גרג (GREGG). הל: ח. ברקמא (קמטינסקי) אביב: רחוב גורדון 3. בבית-הספר «בכעלה» רחוב שמריהו לוי 30. ל ח ח מ ב ש ח ת

שרד — מיטל